

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף נ

פרק חמישי. משנה: אין גט אחר גט: שתי יבמות שנפלו לפני היבם מאח אחד, ונתן היבם גט ליבמה אחת וחזר ונתן גט אף ליבמה השניה, אינו אסור בקרובותיה של השניה, משום שיש להסתפק האם גט מפקיע את הייבום או לא, ולכן בכל מקרה הגט השני אינו נחשב למעשה גירושין, לפי שאם הגט הראשון היה גט הרי שכבר פקעה זיקת שתי היבמות והשניה נחשבת כנכרית לגביו, ואם הגט הראשון אינו גט הרי שאף לגבי השניה אינו גט והוא לא עשה כלום. וכן במקרה ששני יבמים נתנו גט ליבמה אחת, השני אינו אסור בקרובותיה מהטעם הנ"ל.

ולא מאמר אחר מאמר: יבם שעשה מאמר ביבמה אחת וחזר ועשה מאמר ביבמה השניה, או שעשה מאמר ביבמה ואח"כ שוב עשה בה אחיו מאמר, אינו אסור בקרובותיה של השניה, משום שיש להסתפק האם מאמר קונה או לא, ולכן בכל מקרה המאמר השני אינו מאמר, לפי שאם המאמר הראשון קנה הרי שכבר פקעה הזיקה ואין למאמר השני על מה לחול, ואם מאמר לא קונה הרי שאף המאמר השני לא קנה.

ולא בעילה אחר בעילה: יבם שבא על יבמה זו וחזר ובא הוא או אחיו על צרתה, הרי זו ביאת זנות בעלמא ואינו אסור בקרובותיה של השניה.

ולא חליצה אחר חליצה: יבם שחלץ ליבמה אחת וחזר וחלץ ליבמה אחת וחזר אחיו וחלץ לה, אין החליצה השניה נחשבת לחליצה ואינו אסור בקרובותיה.

וחכמים אומרים יש גט אחר גט: לפי שהגט הראשון לא דחה את הייבום לגמרי ונשארה קצת זיקה, וכיון שנשארה חצי זיקה והיא עדיין חייבת בחליצה הרי שהגט השני מועיל והיא נקראת גרושתו והוא אסור בקרובותיה. **ויש מאמר אחר מאמר:** כנ"ל.

ע"כ מחלוקת רבן גמליאל וחכמים. כעת המשנה מבארת מה הדין ביבם אחד שעשה כמה מעשים ביבמה אחת:

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

כיצד וכו': כלומר כיצד דין יבם ויבמה? **עשה מאמר ביבמתו** ואח"כ **נתן לה גט** (= סתם, ולא פירש שהוא גט רק למאמר), צריכה לחלוץ לו ואינו יכול לכנס אותה, שכיון שנתן לה גט הרי היא נאסרה עליו משום "אָשֶׁר לֹא יִבְנֶה".

עשה בה **מאמר** ואח"כ **חליצה**, צריכה גט בגלל המאמר.

עשה בה **מאמר** ואח"כ **בעל** אותה, הרי נעשה ביבמה זו כמצוותה, שהתייבמה ייבום גמור (הגמ' תבאר שאף זו כמצוותה).

נתן גט ועשה מאמר (באותה יבמה עצמה), צריכה גט מחמת מאמרו וחליצה לזיקתו, ואינו יכול ליבמה כיון שנתן לה גט והיא נאסרה עליו משום "אָשֶׁר לֹא יִבְנֶה".

נתן גט ובעל, אסור לו לייבמה משום "אָשֶׁר לֹא יִבְנֶה", וצריכה גט מחמת ביאתו וחליצה לזיקתו שלא פקעה לגמרי בבעילתו (משום שהיא ביאה פסולה שנעשתה לאחר גט).

נתן גט וחלץ, החליצה מפקיעה את זיקתה לגמרי למרות שהיא חליצה פסולה (שהרי אינו יכול לייבמה לאחר שנתן לה גט), ואם עשה בה לאחר מכן מאמר או ביאה אין זה קונה אותה ואינה צריכה ממנו גט משום שהיא אסורה עליו בלאו, ומשנתנו היא כדעת רבי עקיבא הסובר שאין קידושין תופסים בחייבי לאווים.

חלץ ועשה מאמר, או **שנתן** לה **גט** לאחר חליצה, וכן אם חלץ ואח"כ **בעל** אותה, אין לאחר חליצה כלום, לפי שאין מאמר וביאה קונים אותה לאחר חליצה.

או בעל ועשה בה **מאמר**, או שבעל ואח"כ **נתן** לה **גט**, או בעל ואח"כ **חלץ** לה, אין לאחר בעילה כלום (אמנם המשנה כתבה 'אין לאחר חליצה כלום', משום שזה הולך על הרישא - 'חלץ ועשה מאמר', אבל כוונת המשנה בסיפא שאין אחר בעילה כלום. רש"י), לפי שהגט שנתן לאחר ביאה מגרש אותה ככל אשה שקיבלה גט, ואינה צריכה חליצה, ויכול להחזירה אח"כ (= לאחר הביאה היא אשתו לכל דבר). וחליצה שעשה לאחר ביאה אינה עושה כלום, לפי שלאחר ביאה כבר אין עליה זיקה.

אחת יבמה אחת ליבם אחד, ואחת שתי יבמות ליבם אחד: דינם שוה כפי שביארנו, שיש גט אחר גט ומאמר אחר מאמר אבל לא אחר בעילה או חליצה (= דעת חכמים ברישא של המשנה).

המשנה מבארת את האפשרויות הנ"ל בשתי יבמות. בתחילה המשנה מפרטת את ארבעת המקרים כאשר המאמר ראשון:

כיצד עשה מאמר בזו ומאמר בזו: כל אחת צריכה גט בגלל המאמר שלה, ובנוסף צריכות חליצה לאחת מהן (משום שהגט פוטר רק את המאמר שעושה זיקה מדרבנן, אך אינו פוטר את הזיקה מדאורייתא). יש לציין שכל זה אליבא דרבנן הסוברים שיש מאמר אחר מאמר.

מאמר בזו וגט לזו: בעלת המאמר צריכה גט, ואחת מהן צריכה חליצה.

מאמר בזו ובעל את זו: בעלת המאמר צריכה גט משום המאמר, וגם בעלת הביאה צריכה גט משום הבעילה. אמנם צריכה אחת מהן גם חליצה, משום שהגט שניתן לבעלת הביאה אינו מועיל לסלק את הזיקה משום שהביאה היתה בפסול (= לאחר שנעשה כבר מאמר בראשונה).

מאמר בזו וחלץ לזו: הראשונה צריכה גט משום המאמר, ובחליצה שנעשתה כבר בשניה נפטרו שתיהן.

המשנה מפרטת את ארבעת המקרים כאשר הגט ראשון:

גט לזו וגט לזו: עדיין צריכות חליצה.

גט לזו ובעל את זו: השניה צריכה גט (ואסור לקיימה משום הגט שנעשה בראשונה), ואחת מהן חליצה (משום שהביאה של השניה היתה פסולה).

גט לזו ומאמר בזו: השניה צריכה גט ואחת מהן חליצה.

גט לזו וחלץ לזו: אין צורך בכלום, משום שהחליצה הפקיעה לגמרי את הזיקה.

המשנה מפרטת את ארבעת המקרים כאשר החליצה ראשונה או הביאה ראשונה:

חלץ וחלץ או חלץ ועשה מאמר וכו'.. או בעל ובעל וכו': החליצה הראשונה הפקיעה את הזיקה לגמרי, וכן הביאה הראשונה הפקיעה אותה על ידי הביאה שקנתה אותה ביבום.

בין יבם אחד: כל הדינים הנ"ל נאמרו ביבם אחד שעשה לפני יבמות אחת מאמר והשניה גט וכו', וכן בשני יבמין ליבמה אחת שאחד עשה בה מאמר והשני גט וכו'.

המשנה חוזרת למקרה של יבם אחד ויבמה אחת:

חלץ ועשה מאמר: חלץ ליבמה ואח"כ עשה בה מאמר/ נתן גט/ בעל – החליצה מועילה, בין אם היתה **בתחילה** כנ"ל, **או באמצע:** נתן ליבמה גט, חלץ, ועשה בה מאמר. **או בסוף:** עשה בה מאמר נתן לה גט וחלץ. משום שהחליצה היא גירושין גמורים.

אבל בבעילה: לדעת רבנן רק אם היא הראשונה ואחריה מאמר/ גט/ חליצה – היא מועילה בכל מקרה, אבל אם היא **באמצע:** גט, בעילה, מאמר, **או בסוף:** גט, מאמר, בעילה – היא צריכה חליצה. לדעת רבי נחמיה גם בעילה מועילה בכל מקרה ואינה צריכה חליצה לאחר מכן.

גמרא: עד כאן לא פליגי: רבן גמליאל וחכמים נחלקו רק במאמר ליבמה שניה אחר מאמר ליבמה הראשונה, וכן בגט – האם הוא מועיל. אבל לכולי עלמא המאמר הראשון מועיל להצריכה גט, וכן הגט הראשון מועיל שאסור לו לייבם אותה יותר – מתקנת חכמים. הגמרא מבררת מדוע תקנו זאת?

גט: משום שבסתם נשואין הוא מועיל לגרש, אם יראו בני אדם שביבמה הוא לא עושה כלום ומותר ליבם אותה לאחר הגט, יסברו שגם חליצה אינה מועילה בה ויבואו לבעול אותה לאחר החליצה.

מאמר: משום שבסתם נישואין הוא מועיל לקנות את האישה, ואם יראו בני אדם שביבמה הוא לא מועיל, יסברו שגם ביאה אינה מועילה ויבואו לאחר הביאה של היבמה האחת לבעול את היבמה השניה, ולכן תקנו שהמאמר קונה ואז אסור כבר לייבם את שאר היבמות.

ומ"ט אמור רבנן ביאה פסולה: צריכה חליצה (ולכן כשעשה מאמר בראשונה וביאה בשניה עדיין צריכות חליצה)?

א. בביאה אחר הגט הצריכו חליצה – בכדי שלא יבואו לבעול את השניה לאחר החליצה לראשונה – כשיראו שביאה של השניה שלאחר הגט של הראשונה הועילה ליבום – שהרי לא הצריכו אותה אח"כ חליצה – יסברו שהביאה יש לה מעלה להועיל אפילו לאחר חליצה.

ב. בביאה אחר מאמר – בכדי שלא יבואו לבעול את השניה לאחר הבעילה של הראשונה - כשיראו שביאה של השניה שלאחר המאמר של הראשונה הועילה ליבום - שהרי לא הצריכו אותה אח"כ חליצה- יסברו שהביאה יש לה מעלה להועיל אפילו לאחר קנין של הראשונה, ואם כן אפילו לאחר בעילה.

ומ"ט אמרו רבנן האי חליצה פסולה: שנעשתה לאחר גט או לאחר מאמר – אינה צריכה כלום?

נגזור חליצה אחר הגט: שאם אחר כך יעשה בה מאמר נצריך שוב גט – בכדי שלא יבואו להצריך חליצה לשתי יבמות זו אחר זו? מה איכפת לנו שתחלוץ שוב ושוב.

ליגזור חליצה אחר מאמר: שלא תועיל ותצטרך גט – בכדי שלא יבואו להתיר חליצה שנעשתה לאחר ביאה שתועיל בלי גט? הרי בכל מקרה היא צריכה גט גם בחליצה לאחר מאמר, ואם כן יתנו לה גט גם בחליצה לאחר ביאה.